

Præsentation af kilde 3

– Politidirektør Crones bekendtgørelse af 4. maj 1872 om forbud mod folkemøde den 5. maj 1872 på Nørrefælled

Kildetype: Bekendtgørelse fra Københavns politidirektør Vilhelm Crone om mødeforbud¹

Afsender: Vilhelm Crone (1813-1887) var Københavns politidirektør, mens slaget på Fælleden fandt sted. Crone rapporterede direkte til justitsministeren om håndteringen af den nye arbejderbevægelse og omkring de forholdsregler politiet traf op til, under og efter begivenhederne 5. maj 1872.

Datering: Bekendtgørelsen er fra 4. maj 1872. Bekendtgørelsen blev omdelt og opslået kl. 12 den 4. maj og desuden gengivet i flere af dagsaviserne.

Kontekst: Det er to dage efter udgivelsen af Pios mødeindkaldelse og artikel. Det, Crone og politiet hidtil har manglet for at kunne skaffe Pio af vejen, har de måske fået med Pios mødeindkaldelse og artikel. I Straffeloven fra 1866 fandtes nemlig en formulering om, at *”Den, som i den hensigt at forandre statsforfatningen eller den bestående tronorden, opvækker oprør, eller på andre måder fremkalder eller leder voldsgerninger, der tilsigter at bevirke en sådan forandring, straffes på livet eller med tugthusarbejde på livstid. Den, som deltager i oprør eller vold af den omhandlende beskaffenhed, anses med strafarbejde mindst i 3 år.”*².

Op til Crones bekendtgørelse om mødeforbuddet den 4. maj, har Crone foreslået og indhentet tilladelse fra regeringen til at udstede et sådant forbud.

Kommentarer til kildetypen: En bekendtgørelse fra politiet, der forbyder visse handlinger, kan opfattes som et officielt - og offentligt - myndighedsdokument, der udstikker reglerne for borgerne i samfundet, her i forhold til en særlig sag, mødet på Fælleden. Afsenderen for bekendtgørelsen er direktøren for politiet, hvilket påvirker sproget og argumentationen i kilden. Der tales et slags jurasprog, som med myndighed forbyder mødet og forklarer hvorfor i henhold til loven og landets sikkerhed.

¹ Bekendtgørelsen er gengivet efter bogen *”Den internationale Arbejderforening for Danmark”* af Jens Engberg, Udgivet af Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie (SFAH) i samarbejde med Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (ABA) i 1985, s. 309-310

² Gengivet efter Jens Engbergs bog *”Louis Pio og slaget på Fælleden”*, Acta serien, Munksgaards kildemapper 2, 1975, Ark 11

Fokuspunkter til kilden

Hvordan karakteriserer Crone arbejderbevægelsen?

Hvordan begrundet Crone mødeforbuddet?

Stemmer Crones begrundelse for mødeforbuddet i bekendtgørelsen overens med Crones begrundelse i sit brev til Justitsministeren (kilde 2 i kildekassen)?

Hvem henvender Crone sig til i Bekendtgørelsen?

Politidirektør Crones bekendtgørelse af 4. maj 1872 om forbud mod folkemøde den 5. maj 1872 på Nørrefælled

BEKJENDTGJØRELSE FRA POLITIET

I Betragtning af at *den saakaldte internationale Arbejderforening heri Staden* ved jevnlige Udtalelser saavel gjennem sit ved Foreningens Love som dens Organ anerkjendte Blad »Socialisten« som ved mundtlige Foredrag dels i dens Møder heri Staden dels i Møder paa forskjellige Steder trindt om i Landet har stillet en Omstyrting af de bestaaende Samfundstilstande, Statsforfatningen derunder indbefattet, i Udsigt som Noget, der ikke kan undgaaes;

samt efterat bemeldte Forenings Bestyrelse i det den 2den d. M. udgivne Nr. 26 af det ovennævnte Blad til samtlige Arbeidere heri Staden og i dens Omegn har ladet udgaae en *Opfordring til Afholdelsen af et offentligt Folkemøde paa Nørrefælled førstkommende Søndag den 5te d.M. Kl. 4 Eftermiddag*;

hvortil kommer, at det samme Nummer af Bladet i en Artikel betitlet »Maalet er fuldt« har motiveret Sammenkaldelsen af det nævnte Møde paa en for det øvrige Samfund truende Maade,

bliver bemeldte saakaldte Folkemøde saavelsom ethvert andet offentligt Møde under aaben Himmel, der af den nævnte Forenings Bestyrelse eller af Andre paa dens Vegne maatte blive berammet, i Henhold til Grundlovens § 88² og Lov angaaende Omordning af Kjøbenhavns Politi af 11te Februar 1862 § 9³ som farligt for den offentlige Fred og Sikkerhed herved forbudt, og maa Enhver, der ikke desto mindre maatte medvirke til dets Afholdelse eller deltage deri, forvente efter den sidstnævnte Lovbestemmelse at blive anseet med Straf af Bøder indtil 100 Rd. eller simpelt

Fængsel indtil en Maaned, Alt forsaavidt han ikke efter den øvrige Lovgivning maatte have forskyldt strengere Straf.

Alle og Enhver, der i Strid med dette Forbud maatte deltage i Opløb eller Sammenstimlen paa offentlig Gade, Vei eller Plads, maa derhos tilregne sig selv, om han, hvis Anvendelse af den offentlige Magt skulde blive nødvendig, derved tager Skade.

Idet jeg udtaler den Forventning, at alle velsindede Borgere ville holde sig borte fra bemeldte ulovlige Forsamling, opfordrer jeg tillige Forældre, Husbonder, Læremestre og Andre i lignende Stilling til efter bedste Evne at forhindre, at de deres Myndighed undergivne Personer gjøre sig skyldige i Overtrædelse af denne Bekjendtgjørelse.

Kjøbenhavns Politikammer, den 4de Mai 1872

V. Crone